

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Dnr S2024/00978

Förvaltningsrätten har granskat betänkandet med utgångspunkt i domstolens verksamhetsområde och har följande synpunkter.

Förutsättningar för en handlingsplan

I 5 kap. 1 § förslag till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga anges förutsättningarna för att Myndigheten mot ungdomskriminalitet, MUK, ska besluta om en handlingsplan. Det finns enligt förvaltningsrätten anledning att förtydliga paragrafen i fråga om den riskbedömning som ska göras och vad som avses med brott av allvarligt slag.

När det gäller riskbedömningen anges det i betänkandet att det ska finnas en konkret risk. I 3 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, anges att det ska vara fråga om påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas bl.a. genom brottslig verksamhet. Även om riskbedömningarna enligt den föreslagna lagen och LVU kommer att skilja sig åt anser förvaltningsrätten att 5 kap. 1 § förslag till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga bör konkretiseras för att tydliggöra om risken ska anses vara påtaglig eller inte. Det bör också förtydligas vad som avses med brott av allvarligt slag och om en handlingsplan ska kunna beslutas även i situationer då den unge redan begått brott av allvarligt slag och det finns en risk för att på nytt begå brott av sådant slag.

Rätt till offentligt biträde

I 6 kap. 10 § förslag till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga finns en bestämmelse gällande rätten till offentligt biträde. Förvaltningsrätten anser att det finns anledning att fördjupa analysen gällande rätten till offentligt biträde.

Rätten till offentligt biträde enligt den föreslagna lagen blir vidare än rätten enligt LVU. Ett exempel är att en socialnämnd får fatta beslut om förebyggande insatser enligt 22 § LVU, bl.a. att den unge ska ha regelbunden

kontakt med en särskilt kvalificerad kontaktperson. När det gäller sådana beslut kan inte offentligt biträden förordnas. Även i situationer då en socialnämnd fattar beslut om insatser med stöd av 3 kap. 6 a § socialtjänstlagen (2001:453) saknas rätt till offentligt biträde. Enligt förvaltningsrätten finns det därför anledning att överväga förslaget ytterligare.

Överklagande till allmän förvaltningsdomstol

I 9 kap. 1 § förslag till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga regleras vilka beslut som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Enligt förvaltningsrätten bör hänvisningen till handlingsplan i punkt 1 endast avse 5 kap. 1-4 och 6 §§. Detta eftersom 5 kap. 5 § inte rör själva beslutet i sig utan vad som ska beaktas vid beslut om åtgärder.

Frågan om i vilken omfattning domstolen ska överpröva handlingsplanens innehåll bör övervägas ytterligare. Vid en jämförelse med mål enligt LVU innebär förslaget att en prövning kan komma att avse såväl om MUK haft fog för ett beslut om handlingsplan med brottsförebyggande åtgärder, som handlingsplanens innehåll. En handlingsplan kan komma att innehålla insatser av verkställande slag. När det gäller vård enligt LVU så är det förvaltningsrätten som beslutar om den unge ska beredas vård eller inte. Vissa beslut av socialnämnden kan överklagas, exempelvis var vården ska inledas och beslut om att den unge ska flytta, men vårdens närmare innehåll beslutas av en socialnämnd. Det bör övervägas ytterligare om rätten till överprövning avseende en handlingsplan ska bli vidare än en överprövning av beslut om vård enligt LVU.

Handläggningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna

I 6 kap. 1 § förslag till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga anges att ärenden hos MUK ska handläggas skyndsamt. I förslaget till lag om brottsförebyggande åtgärder för unga saknas det särskilda bestämmelser gällande handläggningen i domstol. När det gäller tvångsingripanden av olika slag som prövas av förvaltningsrätt regleras handläggningen antingen genom angivna frister eller krav på skyndsamt. I betänkandet saknas resonemang avseende om det varit ett medvetet ställningstagande eller inte att inte föreslå någon bestämmelse gällande handläggningen i domstol. Det saknas också reglering gällande om nämndemän ska vara med vid prövningen i domstol eller inte. Förvaltningsrätten saknar också en belysning av frågan om muntlig förhandling i domstol i betänkandet.

Konsekvenserna för de allmänna förvaltningsdomstolarna

Konsekvensanalysen när det gäller påverkan på förvaltningsrättens hantering är allmänt hållen och den uppges vara osäker eftersom det är svårt

att bedöma ärendemängden. Förvaltningsrätten anser att det är angeläget med en uppföljning av måltillströmningen en tid efter att förändringarna genomförts för att säkerställa att domstolarna får de medel som är nödvändiga för hanteringen. Detta eftersom förslagen kan antas innebära en ökad måltillströmning och därmed ökade kostnader. Vidare är det fråga om en måltyp av förturskaraktär, vilket påverkar domstolarnas övriga arbete.

I övrigt har förvaltningsrätten inga särskilda synpunkter på förslagen som presenteras i betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Susanne Bagge.
Förvaltningsrättsnotarien Maria Ipek har varit föredragande.

Susanne Bagge

Maria Ipek